

les vicissituds de la tenora que fou d'en pep ventura

per
JOAQUIM GIRONELLA

En acomplir-se el cent-set aniversari de la mort d'En Pep Ventura, el genial reformador de la cobla i instaurador de la sardana llarga, hem cregut convenient referir-nos com tantes vegades hem fet, i no precisament en aquesta ocasió a la seva persona ni tampoc a la gran tasca que portà a terme per a la dignificació i expansió de la sardana, sinó dedicar un modest comentari al seu instrument: la tenora, que ell sabé introduir a la cobla i de la que li sabé arrencar aquelles meravelloses melodies que feien «brincar de goig als pagesos de l'Empordà» i varen ésser l'admiració de quants tingueren el plaer d'escoltar-les, podent ben dir avui, que la tenora de «l'Avi Pep», constitueix una veritable relíquia dintre de l'instrumental de les nostres cobles.

A l'objecte, però, de donar una referència més exacta de la que hom pot donar quant a les vicissituds per les quals ha passat tan preuat instrument, anem a referir-nos a un article que va publicar en el mes d'octubre de l'any 1927 en el Setmanari figuerenc **Empordà federal**, l'hisendat empordanès, notable escriptor i inspirat poeta, en Sebastià Trullol i Plana, gran entusiasta de la sardana i autor d'escaients lletres de moltes d'elles. Així s'explica el referit senyor Trullol:

«A l'any 1870 vaix deixar Figueres per arreu, ja que els meus estudis van portar-me a Barcelona d'on vaig tornar ja vell. Cap allà l'any vuitanta vaig saber que en Pep Ventura havia mort i sobtadament vaig pensar en la tenora. On deu haver anat a parar? Si la pogués trobar! Nou anys es varen escolar. Un dia la casualitat va dur-me a parlar d'en Pep, al noi Fabra, l'Eduard. Li vaig demanar per la tenora. —La vaig comprar a En Preses i l'he enviada a En Lluís Pellicer, el dibuixant—, me va dir. Quina llàstima!, vaig pensar, perquè En Pellicer no li donaria cap importància».

«En Pellicer morí cap als darrers de la centúria i, naturalment, va morir sense deixar cap hisenda a la família. Aquesta, ajudada dels bons amics del que fou cèlebre dibuixant, resolgué fer una exposició i venda de tot el que aquell posseïa, que era molt i de vàlua, i a l'efecte s'instal·là la dita exposició a les sales baixes del Palau de Belles Arts cap allà l'any 1901 ó 1902. Fou el principal i director d'aquella l'amic Torrecassana, mort ja fa alguns anys. Allà anava jo a passar algun **rato**, cap al vespre hora en què s'hi reunien els artistes, tots ells amics i coneguts. Una nit em va assaltar la idea que enmig d'aquella **balumba** d'objectes, tots ells molt interessants, hi havia d'haver la tenora d'En Pep. Ho vaig demanar a En Torrecassana i em digué: —Fill, vós mateix; cerqueu per aquests encants... —Amb quin deler ho vaig fer! La pri-

mera investigació no dongué resultat. Al segon dia, dessota d'un taulell vaig veure una caixa, com una caixa d'albat, trenyinoso i mal parada. Aquí hi ha la tenora, vaig pensar. Efectivament obrí l'estox i es presentà a la meua vista, com un pilot d'ossos desenterrats, la tenora i el clarinet d'En Pep, fets trossos, apilonats, sense ordre ni concert i enredats entre els arnats pellingons del forro de baieta verda. Ja tenia el tresor. Vaig agafar aquell embalum, vaig pagar el que se'm va demanar, i cap a casa. Quina impaciència per arribar a treure de son sepulcre aquell venerable cadàver...! Creia que en tocar-lo cauria fet pols entre mos dits. Mes amb extremat respecte vaig arribar a articular aquells trossos i poder veure en mes mans, en mon poder, completa, com una mòmia, la màgica tenora, que trenta anys enrera, en la meua adolescència, anava a amanyagar al **tablado** de la plaça de Figueras. I guarnida la farigola i espigues de blat, va estar vint anys al peu del Crist de mon despatx de Barcelona».

Al cap d'uns anys, per atzars de la vida. En Trullol i Plana va vendre la tenora al prestigiós notari figuerenc, En Salvador Dalí, que la va guardar amorosament molt temps, fins que desitjós que aquella tingués un estatge permanent i pogués ésser admirada pels molts amants de la nostra dansa popular, en no comptar aleshores Figueres amb cap Museu va fer-ne generosa donació a la Junta de Museus de Barcelona, essent situada i exposada en el Museu de Música de la ciutat comtal.

* * *

Cal recordar que amb motiu dels actes commemoratius del centenari de la mort de «l'Avi Pep», organitzats pel Foment de la Sardana «Pep Ventura», de Figueres, mercès a la gentilesa de l'Ajuntament de Barcelona al qui el Foment de la Sardana figuerenc s'havia dirigit amb atenta sollicitud, aquella tenora que tant havia senyorejat per les places dels pobles de l'Empordà, tornà a fer un breu sojorn a Figueres, que va sentir de nou la seva marxa amb veritable cança.

Mogut, doncs, pels sentiments propis d'un bon empordanès i entusiasta de la sardana, ens atrevim a exposar, ara que disfrutem d'un període de democràcia i de convivència entre els pobles, no hi ha dubte que Figueres i l'Empordà, celebraria amb la millor il·lusió i joia que la tenora de «l'Avi Pep», que un bon dia un figuerenc bondadós i altruïsta en va fer donació a la ciutat de Barcelona, per no haver-hi, com dèiem abans en aquell temps cap Museu a Figueres, l'Ajuntament de la ciutat Comtal, en nom i representació de la mateixa ciutat, sapigués correspondre amb la seva habitual gentilesa al desig unànim dels sardanistes figuerencs i empordanesos i en fes ofrena a la ciutat de Figueres, d'on en va sortir, perquè en un dels seus actuals Museus pogués ésser contemplada, com a homenatge permanent al qui, sense la seva impressionant tenora, possiblement avui de la sardana solament en tindríem un petit record, com tantes coses que el temps ha anat esborrant, per molt que haguessin arrelat en el cor senzill del nostre poble. Barcelona, doncs, té la paraula!